

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในทัศนะของคนลาว : ศึกษากรณีคนลาวในกำแพงนครเวียงจันทน์ สปป.ลาว ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ 3 ประการ คือ

5.1.1 เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของคนลาวที่มีต่อคนไทย

5.1.2 เพื่อศึกษาสาเหตุและกลไกที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ดังกล่าว

5.1.3 เพื่อหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะอันจะทำให้เกิดความสัมพันธที่ยั่งยืนระหว่างประเทศทั้งสอง

ผู้ศึกษาขอเสนอสรุปผลการศึกษาโดยพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่นำมาประกอบการศึกษา ดังนี้

5.1.1 จากวัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของคนลาวที่มีต่อคนไทย ผู้ศึกษาได้แยกประเด็นหลักไว้ 2 ประเด็น คือ 1) ความสัมพันธ์ไทยลาวในภาพรวม และ 2) ภาพลักษณ์ที่คนลาวมีต่อคนไทย ผลการศึกษานั้น สรุปได้ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ไทยลาวในภาพรวม

ด้านการเมือง

ผลการศึกษา จากผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่พบว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวทางการเมืองนั้นยังคงดำเนินไปในทิศทางที่ดีและราบรื่น ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีประเพณี วัฒนธรรมและการนับถือศาสนาอย่างเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาษาพูดที่ใกล้เคียงกัน ยังเป็นสิ่งที่ช่วยกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์บางช่วงคือ ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (ก่อน ค.ศ. 1975) จะไม่ราบรื่นนัก มีการปะทะกันตามแนวชายแดน หรือรัฐบาลทั้งสองฝ่ายเกิดความระแวงซึ่งกันและกัน เพราะต่างฝ่ายต่างดำเนินนโยบายการปกครองและยึดถือลัทธิอุดมการณ์ที่ต่างกัน แต่ในที่สุดก็สามารถเข้าใจกันได้ ความสัมพันธ์ทั้งสองประเทศเริ่มฟื้นขึ้นอีกครั้งเมื่อโลกเข้าสู่ยุคหลังสงครามเย็น คือ หลัง ค.ศ. 1989 และลาวดำเนินนโยบายเปิดประเทศกับนานาชาติ จากภาพความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ว่าถึงแม้ว่าทั้งสองประเทศจะมีอุดมการณ์ทางการเมืองและระบอบการปกครองที่ต่างกัน ก็หาได้เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์และมิได้สร้างความ

แตกแยกให้ประเทศทั้งสอง หรือถึงแม้ว่าการเมืองจะเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์บ้างบางครั้ง แต่ก็เป็นส่วนน้อย และเป็นเรื่องในระดับรัฐบาล ซึ่งตรงกันข้ามกับความสัมพันธ์ในระดับประชาชนที่จะมีความเข้าใจกันมากกว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ที่ยังคงมีอยู่บ้าง คือการขาดความไว้วางใจ หรือความเชื่อใจกัน แต่ในปัจจุบันไทยลาวไม่มีปัญหาทางการเมืองระหว่างกัน และบางปัญหารัฐบาลทั้งสองก็กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการแก้ไขเช่น ปัญหาการปักปันเขตแดน ปัญหาคนพลัดถิ่น หรือปัญหาเหตุการณ์ช่องเม็ก-วังเต่าที่เป็นข่าวเมื่อเร็ว ๆ นี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นมิใช่เป็นปัญหาที่ร้ายแรงที่จะกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์อันดีของทั้งสองประเทศ ทั้งนี้ เพราะมีภูมิคุ้มกันเพียงพอ

ด้านเศรษฐกิจ

ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่สอดคล้องกันว่า เมื่อประเทศลาวเริ่มมีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ และมีการนำนโยบายจินตนาการใหม่มาใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยการเปิดประตูค้าขายและรับการลงทุนจากต่างประเทศนั้น ส่งผลดีให้กับประเทศลาว เนื่องจากทำให้ประเทศลาวสามารถค้าขายและแลกเปลี่ยนกับนานาชาติได้ สามารถนำสินค้าระบายนอกสู่ประเทศต่าง ๆ ลาวเปิดรับการลงทุนจากนานาชาติมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศไทยที่มีการลงทุนเป็นอันดับ 1 จากบรรดาหลาย ๆ ประเทศที่เข้ามาลงทุนในลาว และไม่คิดว่าการลงทุนของไทยนั้นจะเป็นการมากอบโกยผลกำไรและผลประโยชน์ในประเทศลาว การลงทุนของไทยเป็นสิ่งที่คนลาวคิดว่าอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์จากการลงทุนดังกล่าว ก่อให้เกิดการพัฒนาในประเทศลาว ผู้ให้สัมภาษณ์ยอมรับว่าการเอารัดเอาเปรียบกันทางธุรกิจมีบ้าง แต่ถือเป็นเรื่องธรรมดา ทั้งสองฝ่ายอาจมีการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างกันบ้าง การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศลาวนั้น ดำเนินตามแบบอย่างของประเทศลาวเองคือ ค่อยเป็นค่อยไปไม่เดินตามแบบอย่างประเทศใด ลาวจะศึกษาจากประเทศต่าง ๆ และนำส่วนที่ดีมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับแนวทางการพัฒนาประเทศ คือ ยึดถือแนวทางสังคมนิยม และเปิดเสรีทางการค้าไปพร้อม ๆ กัน

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดที่สุดของประเทศลาว ผลการศึกษา พบว่า คนลาวส่วนใหญ่ทราบปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในขณะนี้ได้แก่ ปัญหายาเสพติด โสเภณี อาชญากรรม มลภาวะ ปัญหาวัยรุ่น และนับวันก็จะทวีความรุนแรงขึ้น ในทำนองเดียวกันประเทศลาวก็จะเริ่มมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นบ้างแล้ว แต่ก็ยังเป็นปัญหาที่ไม่รุนแรงมากนักเมื่อเทียบกับประเทศไทย ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในลาวขณะนี้ได้แก่ วัยรุ่นติดยาเสพติด คมกาว ขโมยรถ และการทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่ม และทำร้ายกัน ซึ่งในขณะนี้รัฐบาลลาวได้ออกมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวด เช่น มีการจัดตั้งองค์กรชายหนุ่ม องค์กรแม่หญิง

แล และรายงานให้เจ้าหน้าที่ทราบ สาเหตุที่เกิดปัญหาเหล่านี้ในประเทศลาว เนื่องมาจากทั้งสองประเทศมีพรมแดนที่ติดกัน คนของสองประเทศมีความใกล้ชิดกัน และสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการรับข่าวสาร ฟังวิทยุ และโทรทัศน์จากประเทศไทย มีการเลียนแบบกัน โดยมีสื่อเป็นตัวกลาง และไม่เฉพาะแต่ประเทศไทยเท่านั้น ประเทศต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้างประเทศลาวก็มีส่วนทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ในลาวเช่นกัน ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบันที่ผู้หญิงมีการเรียกร้องสิทธิให้เท่าเทียมกับผู้ชายว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และเชื่อว่าปัจจุบันผู้หญิงและผู้ชายสามารถใช้ชีวิตที่เท่าเทียมกันในสังคมได้ ซึ่งในประเทศลาวก็มีการจัดตั้งสมาคมแม่หญิงลาวที่มีหน้าที่สำคัญในการพิทักษ์สิทธิต่าง ๆ ของสตรี มีการจัดการศึกษาและอบรมสตรีให้เข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น การเมือง นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมบทบาทของสตรีและจัดกิจกรรมช่วยเหลือสังคมให้แก่สตรี ปัจจุบันพฤติกรรมของวัยรุ่นลาวเปลี่ยนไป เช่น วัยรุ่นผู้หญิงสวมกางเกงแทนการใส่ผ้าถุง จั๊มเปอร์ไซค์ และเที่ยวกลางคืนกันมากขึ้น สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมวัยรุ่นลาวเปลี่ยนไปนั้น เนื่องมาจากลักษณะสังคมของลาวเปลี่ยนไป ความเจริญทางด้านวัตถุมีมากขึ้น สภาพการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตจึงเปลี่ยนไป และมีการเลียนแบบวัยรุ่นไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการแต่งตัว และพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การฟังเพลง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสื่อ เนื่องจากส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์จากประเทศไทย และสิ่งเหล่านี้จะได้รับการถ่ายทอดสู่วัยรุ่นลาวได้ง่าย อย่างไรก็ตามปัญหาการแต่งกายที่เปลี่ยนไปของวัยรุ่นลาวนั้น มิใช่ปัญหาใหญ่ของสังคมวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นทุกคนทราบดีว่า ควรจะต้องปฏิบัติตนหรือแต่งกายให้เหมาะสมอย่างไร โดยเฉพาะถ้าหากจะต้องเข้าไปในงานพิธี โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือตามสถานที่สำคัญ ๆ และแม้แต่สถานที่ราชการ สรุปก็คือทั้งวัยรุ่นหญิงและชายของลาวยังคงมีการประพฤติปฏิบัติตนตามกรอบประเพณีอันดีงามของประเทศลาว

2) ภาพลักษณ์ที่คนลาวมีต่อคนไทย

ภาพลักษณ์ต่อเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

ผลการศึกษา พบว่า คนลาวส่วนใหญ่เห็นว่า ในอดีตไทยและลาวถูกแบ่งแยกโดยฝรั่งเศสอันเป็นผลจากการจัดการของผู้ปกครองลาวในสมัยนั้น และเป็นเรื่องของการเมืองระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวก็เป็นเรื่องในประวัติศาสตร์ และเป็นเรื่องที่คนในปัจจุบันไม่สามารถเข้าไปจัดการและแก้ไขอะไรได้ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าประวัติศาสตร์เป็นฐานและแนวทางในการบริหารประเทศว่าในอนาคตจะให้เป็นอย่างไเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงและดีกว่าเดิม อย่างไรก็ตามจากการสังเกตของผู้ศึกษาได้แจ้งคิดว่า คำตอบส่วนใหญ่ที่ได้จากผู้สัมภาษณ์ทุกกลุ่มนั้นต่างมีความเห็นอย่างเดียวกัน โดยคิดว่าคนไทยอีสานและดินแดนทาง

อีสานทั้งหมดของประเทศไทยในปัจจุบันนั้นเป็นของประเทศลาว คนอีสานคือคนลาวที่ถูกเกณฑ์ให้ไปอยู่ทางฝั่งไทย คนไทยแท้กับคนลาวไม่ใช่คนเชื้อชาติเดียวกัน คนอีสานกับคนลาวเท่านั้นที่มาจากเผ่าพันธุ์เดียวกัน คนลาวส่วนใหญ่ยังมองภาพเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เมื่อไทยและลาวมีปัญหาความขัดแย้งทางชายแดนต่อกัน คือ ในกรณีสามหมูบ้านจังหวัดอุดรติด และกรณีบ้านร่มเกล้าที่จังหวัดพิษณุโลกว่า อันที่จริงคนไทยและประเทศไทยไม่ต้องการจะเป็นศัตรูกับลาว เนื่องจากส่วนใหญ่ทราบว่าเป็นเรื่องที่น่าใจพิศกัน และมีเรื่องผลประโยชน์ทางการเมืองของนักการเมืองบางกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมิได้ก่อให้เกิดความคับแค้นใจของคนลาวที่มีต่อคนไทยและประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่คนทั้งสองประเทศมีพื้นฐานของความเกี่ยวพันทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน จึงทำให้ประชาชนในประเทศทั้งสองมีความเชื่อ และการรับรู้เหมือนกัน อันเป็นพื้นฐานต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศในภาพรวม

ภาพลักษณ์ต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ของคนลาวส่วนใหญ่ต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันนั้น คนลาวยังมีทัศนคติที่ดีต่อคนไทย ถึงแม้ว่าในบางครั้งข่าวบางข่าวอาจเป็นเรื่องที่จะกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์ของคนทั้งสองประเทศ เช่น หญิงลาวถูกล่อลวงไปในทางที่ไม่ดีโดยคนไทย หรือหญิงลาวถูกคนไทยข่มขืน ทัศนคติของคนลาวส่วนใหญ่จะมองว่าเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่เป็นคนที่ไม่ดีเท่านั้น มิได้หมายความว่าคนไทยทั้งประเทศ และต่างมีทัศนคติเป็นกลาง โดยคิดว่าอาจเป็นไปได้ที่หญิงลาวสมัครใจไปเอง หรืออาจเป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดเหตุการณ์แบบนี้ขึ้น และเรื่องผู้หญิงลาวถูกล่อลวงไปในทางที่เลวร้ายนั้น เกิดขึ้นได้ในทุกประเทศไม่เฉพาะแต่ลาวเท่านั้น พม่าหรือประเทศอื่น ๆ ก็มีเช่นกัน สื่อมวลชนนับว่ามีบทบาทที่สำคัญที่จะสามารถสร้างภาพที่ดีและไม่ดีต่อความรู้สึกของประชาชนทั้งสองชาติ เนื่องจากคนลาวส่วนใหญ่จะรับข่าวสารจากเมืองไทย ดังเช่นตัวอย่างที่ได้มีการกล่าวถึงกรณีการสัมภาษณ์ของผู้สื่อข่าวไทยที่ถามนักกีฬาลาวในขณะที่มาร่วมการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพว่าจริง ๆ แล้วเหมือนไม่ได้ตั้งใจแข่งขันกีฬาเท่าไรนั้น อาจส่งผลให้เกิดภาพลบต่อคนไทยในสายตาของคนลาว เนื่องจากคนลาวส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงลบต่อคำถามดังกล่าว เพราะอาจตีความได้ว่า เป็นคำถามในลักษณะที่ดูถูกคนลาว จากเหตุการณ์นั้น ผู้ศึกษาไม่สามารถสรุปได้ว่า แท้จริงแล้วผู้สื่อข่าวไทยมีเจตนาอย่างไรต่อคำถามที่ถามคนลาวว่า “น้ำทะเลเค็มมั๊ย” อาจเป็นไปได้ที่จะตั้งใจถามเช่นนั้น เพราะมีความรู้สึกว่าคนลาวไม่เคยเห็นน้ำทะเล หรือตั้งใจเพียงจะหยอกล้อเท่านั้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกอันเปราะบางของคนลาวที่มีต่อคนไทยและประเทศไทย หากคนลาวส่วนใหญ่ไม่มีความคิดเคียดแค้นก็คงจะไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่ถ้าหากคนลาวมีความฝัง

ใจอยู่เสมอว่าคนไทยชอบดูถูก และเห็นว่าคนลาวด้อยกว่า ย่อมส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประชาชนต่อประชาชน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์พื้นฐานที่สำคัญและอาจกระทบต่อความสัมพันธ์ในระดับประเทศได้ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีก็อาจจะสร้างความรู้สึกที่ดีระหว่างกันได้ ตัวอย่างที่มีการหยิบยก เช่น ความสัมพันธ์ส่วนตัวในระดับประมุขของประเทศระหว่างพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทย และนายไกสอน พมวิหาน ประธานประเทศของลาว หรือจากภาพของการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับผู้นำรัฐบาล คือ ระหว่างนายกรัฐมนตรีของไทยและลาวก็สามารถส่งผลให้คนลาวมีทัศนคติที่ดีต่อคนไทยได้เช่นเดียวกัน

ภาพลักษณ์ต่อสื่อมวลชน

ผลการศึกษาพบว่า สื่อมวลชนไทยมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการเลียนแบบพฤติกรรมของวัยรุ่นลาว เนื่องจากคนลาวส่วนใหญ่ทั้งผู้ใหญ่ และวัยรุ่นต่างติดตามและรับข่าวสารจากประเทศไทยตลอดเวลา ผู้ศึกษาเห็นว่า สื่อเป็นเครื่องมือสำคัญทั้งต่อการเสริมสร้างหรือทำลายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและลาว หากสื่อมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และตรงกับเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในประเทศลาว ก็จะเป็นผลดี และสามารถเสริมสร้างความเข้าใจที่ดี ความถูกต้องระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ ในทางตรงกันข้าม หากสื่อนำเสนอเรื่องราวที่เกินจริง หรือการนำเสนอรายการที่ใช้คำพูดในเชิงล้อเลียนคนลาว เช่น รายการตลกของไทยที่มักจะมีการใช้คำพูดและท่าทางที่ล้อเลียนคนลาว ขณะที่คนลาวก็สามารถรับรู้ได้โดยไม่ยากนัก ย่อมเกิดผลเสียโดยตรงและกลับเป็นสิ่งที่ทำลายความเข้าใจระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ ผู้ศึกษาเห็นว่าสื่อมวลชนของลาวเองน่าจะเร่งปรับศักยภาพ รูปแบบและการนำเสนอข่าวสาร ตลอดจนการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจ และน่าติดตาม ส่วนหนึ่งก็เพื่อกระตุ้นและเตือนให้เกิดความหวงแหนและตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ยังคงมีความเป็นลาว และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ประชาชนลาวชื่นชมกับการติดตามดูโทรทัศน์ และฟังวิทยุจากเมืองไทย จนอาจเกิดการทำลายวัฒนธรรม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดที่ดีงามไปโดยไม่รู้ตัว

ความรู้สึกโดยทั่วไปของคนลาวที่มีต่อคนไทย

โดยภาพรวมผู้ให้สัมภาษณ์คนลาวส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึกที่คนไทยชอบดูถูก และเห็นว่าตนเก่งและดีกว่าคนลาว ยังมีความรู้สึกที่คนลาวด้อยกว่า และคิดจะเอาเปรียบอยู่เสมอ เป็นผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดี แต่ก็ยอมรับว่าความรู้สึกที่ชอบดูถูกเหยียดหยามกันเช่นนี้ เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล มิใช่คนไทยทั้งหมด คนลาวจะมองว่าคนไทยที่คิดเช่นนั้น เป็นคนที่มีการศึกษานาน น้อยเพียงใด มีความเข้าใจในสภาพปัญหาของคนลาวแท้จริงแค่ไหน อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ความรู้สึกที่มีต่อประเทศทั้งสองว่าจะเป็นไปในลักษณะใดระหว่างการมองไทย-ลาวว่า

เปรียบเสมือนบ้านพี่เมืองน้อง หรือว่าไทย-ลาวเปรียบเสมือนบ้านใกล้เรือนเคียง ส่วนใหญ่จะให้ความรู้สึกอย่างเดียวกันว่าเป็นเหมือนบ้านพี่เมืองน้อง เพราะเนื่องมาจากความผูกพันรักใคร่ระหว่างประชาชนของสองฝั่งโขง การมีประวัติศาสตร์ที่ใกล้ชิดกัน มีขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนาและภาษาพูดที่สามารถเข้าใจกันได้ ซึ่งถือเป็นลักษณะพิเศษของความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้ และโดยภาพรวมแล้วนั้น คนลาวทุกคนให้ความเห็นว่า ความสัมพันธ์ไทยลาวในอนาคตจะดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลของทั้งสองประเทศต่างตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคด้วยความสันติ โดยต่างฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ร่วมกัน ประชาชนก็มีความรักความเข้าใจและไปมาหาสู่กันมากขึ้น เนื่องมาจากการมีความผูกพันทางด้านเชื้อชาติ ภาษา เป็นพื้นฐานที่สำคัญ

5.1.2 วัตถุประสงค์ประการที่ 2 เพื่อศึกษาสาเหตุและกลไกที่ทำให้คนลาวเกิดภาพลักษณ์ทั้งที่ดีและไม่ดีต่อคนไทย

จากภาพรวมของผลการศึกษาเรื่องภาพลักษณ์ของประเทศไทยในทัศนะของคนลาวในกำแพงนครเวียงจันทน์ สปป.ลาว สามารถนำมาทบทวนเป็นข้อสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องภาพลักษณ์ กล่าวคือ จากการที่คนไทยและคนลาวมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ใกล้ชิดกัน ส่งผลให้คนลาวและคนไทยมีระบบความเชื่อ ตลอดจนการรับรู้ซึ่งก่อให้เกิดภาพลักษณ์ทั้งที่ดีและไม่ดีระหว่างกัน ความใกล้ชิดทางเชื้อชาติและความผูกพันที่ผสมกลมกลืนกันฝังอยู่ในสายเลือดของประชาชนสองฝั่งโขง และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้คนลาวยังคงมีความรู้สึกที่ดีต่อคนไทย ภาพของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ลาวต้องพ่ายแพ้สงคราม บ้านเมืองถูกเผาทำลาย ประชาชนถูกกวาดต้อนมาอยู่เมืองไทย เป็นเพียงเหตุการณ์ปกติที่ย่อมจะเกิดขึ้นได้ในวัฒนธรรมของการสร้างอาณาจักรให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงในสมัยโบราณ มิได้มีส่วนทำให้คนลาวเกิดความคับแค้นและน้อยใจต่อการกระทำของคนไทย หรือเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อคนไทย ผู้ศึกษาเห็นว่าบทบาทของสื่อเป็นตัวกลางที่ทั้งเชื่อมโยงและส่งผ่านข้อมูลและภาพต่าง ๆ ทั้งในด้านดีและไม่ดีสู่สายตาและความนึกคิดของชาวลาวและทำให้เกิดปัญหาภาพลักษณ์ระหว่างประชาชนทั้งสองประเทศ ยังมีสาเหตุหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สื่อจะทำหน้าที่เป็นกลางได้มากน้อยแค่ไหน หรือสื่อเป็นเพียงเครื่องมือของรัฐที่ขาดความเป็นอิสระและเป็นกลาง ถ้าผู้สร้างสื่อมีทัศนคติหรือค่านิยมที่ไม่ดีนักต่อคนลาว ทัศนคติหรือค่านิยมนั้นก็จะถูกสร้างขึ้นมาภายใต้สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นตัวผลักดันให้ผู้สร้างสื่อหรือผู้ที่ทำงานด้านสื่อมวลชนแสดงออกในลักษณะที่ไม่ดีต่อคนลาว สาเหตุของกระบวนการและปัจจัยที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์หรือทัศนคติที่ดีและไม่ดีของคนลาวต่อคนไทยในงานวิจัยนี้สามารถสรุปได้ว่า เนื่องมาจากปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิม คนไทยอาจถูกหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิด

ในทางที่ดูเหมือนคนลาวมาแต่โบราณ ระบบความเชื่อ ตลอดจนทัศนคติของผู้นำในการสร้างชาติก็มีส่วนทำให้คนไทยคิดว่าไทยเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่กว่าชาติใด ๆ ในภูมิภาคอินโดจีน เป็นความภาคภูมิใจของชาวไทยอยู่ลึก ๆ อย่างไรก็ตามเมื่อมาถึงยุคปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีและข่าวสารและโลกไร้พรมแดน สื่อจึงเป็นได้ทั้งสิ่งที่สร้างเสริม และขณะเดียวกันก็สามารถเร่งให้เกิดการทำลายความรู้สึกนึกคิดที่ดีของคนลาวที่มีต่อคนไทยได้ การดูถูกคนลาวในหมู่นักศึกษา การล้อเลียนของตลก คำพูดเสียดสีกันในหมู่นักศึกษาต่อนักศึกษาหรือแม้แต่กระทั่งอาจารย์ต่อนักศึกษาเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่สะท้อนความรู้สึกบางอย่างของคนไทย ที่ยังไม่สามารถลบออกไปจากใจของคนไทยเองได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ประหลาดในความรู้สึกระหว่างคนสองชาติ ผู้ศึกษาเห็นว่าในขณะนี้สื่อมีบทบาทสำคัญที่สุด ในอันที่จะเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในดำเนินการสร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศลาวซึ่งจะช่วยจัดความระแวงสงสัย และปลูกจิตสำนึกที่ดีในหมู่นักศึกษา เพื่อการอยู่ร่วมกันในอนาคตอย่างสงบสุขในภูมิภาคนี้

5.1.3 วัตถุประสงค์ประการที่ 3 เพื่อหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะอันจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างประเทศทั้งสอง

ประเด็นปัญหาหลักสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับลาวนั้น คือปัญหาที่คนลาวบางกลุ่มยังมีอคติต่อคนไทย เนื่องจากยังมีความคิดว่าการไทยบางคนชอบดูถูกคนลาว และมองว่าต่ำต้อยกว่านั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยผ่าน 4 แนวทาง คือ

1) ผ่านทางสื่อมวลชนไทย

สื่อมวลชนไทยควรมีจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวสาร มีการพัฒนาการนำเสนอข่าวสาร ซึ่งควรคำนึงถึงสังคม และรับผิดชอบต่อสังคมไม่เฉพาะแต่สังคมภายในประเทศ หากรวมถึงสังคมในระดับระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านด้วย เพราะว่าเราอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุคของโลกไร้พรมแดน รัฐบาลไทยควรมีการวางนโยบายว่าจะให้สื่อมวลชนมีส่วนในการพัฒนาสังคมและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อย่างไร ไม่ควรปล่อยเสรีให้กับสื่อมวลชนมากเกินไป เนื่องจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนไทยในบางเรื่องอาจนำมาซึ่งความเสียหายต่อสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ สื่อมวลชนควรเป็นผู้นำของชุมชน ผลิตแต่รายการที่ดี หลีกเลี่ยงสติสัมปชัญญะ ให้การศึกษาและสร้างสิ่งที่ดีให้กับสังคม สร้างสรรค์ความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน สื่อมวลชนไทยมีส่วนที่จะช่วยสร้างความรู้สึกละลายเกลืนที่ดีระหว่างไทยกับลาวได้ เป็นสื่อกลางเผยแพร่ความจริงของประเทศให้คนลาวได้รับรู้ เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในสิ่งที่ดีงาม ใช้ความจริงและเหนือกว่าของสื่อ

ไทยให้เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ สร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นกับคนลาวโดยผ่านทางสื่อไทย เพื่อให้คนลาวเห็นว่าไทยเป็นเพื่อนบ้านที่ดี และมีความจริงใจกับประเทศลาวอย่างแท้จริง

2) ผ่านทางนักศึกษาทั้งไทยและลาว

กลุ่มนักศึกษาทั้งไทยและลาวสามารถช่วยสร้างสายสัมพันธ์อันดีระหว่างทั้งสองประเทศ ก่อให้เกิดความผูกพันอันดีงามและนำไปเผยแพร่ให้ประชาชนเจ้าของประเทศได้รับทราบได้ ปัจจุบันจากการที่ประเทศลาวเปิดกว้างขึ้น ได้มีนักศึกษาลาวเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยและสถาบันของรัฐในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก การแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างไทยและลาวมีมากขึ้น การใช้ชีวิตช่วงของการเป็นนักศึกษาในแต่ละประเทศแม้จะเป็นช่วงสั้น ๆ เช่น 2-4 ปี ก็ควรทำให้เกิดประโยชน์อย่างน้อยก็ช่วยให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมและความนึกคิดของกันและกันมากขึ้น นักศึกษาสามารถเป็นทูตหรือตัวแทนทางวัฒนธรรมของประเทศชาติตนได้เป็นอย่างดีเพราะถือเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่สามารถจะใช้เป็นพลังขับเคลื่อนในสังคมของแต่ละประเทศได้

3) ผ่านทางนักท่องเที่ยวไทย

ถ้าถามว่า คนไทยหรือนักท่องเที่ยวไทยเข้าไปเที่ยวประเทศใดมากที่สุด สปป.ลาวคงเป็นคำตอบที่อยู่ในลำดับต้น ๆ เนื่องจากทั้งการมีพรมแดนที่ใกล้ชิดติดกันและมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน อีกทั้งการคมนาคมและการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศทั้งสองก็เป็นไปโดยง่ายและสะดวกดังที่ทราบกัน หากจะพิจารณาตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 4 ประเทศที่ไปเยือนลาวระหว่างปี ค.ศ. 1997 ถึงปี ค.ศ. 1998 ตามตารางที่ 5.1 ที่แสดงข้างล่างแล้ว

ตารางที่ 5.1 จำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านของ สปป. ลาว

หน่วย : คน

ประเทศ	ค.ศ. 1997	ค.ศ. 1998
ไทย	261,826	273,095
จีน	17,661	78,218
เวียดนาม	79,659	15,802
พม่า	5,163	4,468

ก็จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวจากประเทศไทยที่เดินทางไปเที่ยว สปป.ลาว มีจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่ง ด้วยเหตุผลตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น นักท่องเที่ยวไทยจึงตระหนักว่าตนเองเหมือนเป็นทูตประชาชนของประเทศด้วย การประพุดิและปฏิบัติตนในประเทศลาวก็เหมือนเป็นตัวแทนของประเทศไทยไม่มากนักน้อย ยังมีนักท่องเที่ยวไทยไปเยือนลาวเป็นจำนวนมาก ก็สามารถส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของคนลาวของลาวทั้งทางด้านดีและไม่ดีได้ สุดแล้วแต่พฤติกรรมและการแสดงออกของนักท่องเที่ยวที่เหมือนตัวแทนของคนไทย ภาพลักษณ์ของคนไทยและประเทศไทยจะดีหรือไม่ดีก็อยู่ที่นักท่องเที่ยวด้วย เพราะฉะนั้น นักท่องเที่ยวไทยก็มีส่วนทั้งส่งเสริมหรือเหนี่ยวนำความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านได้

4) ผ่านทางรัฐบาลของทั้งสองประเทศ

ผู้นำของทั้งสองประเทศควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน ควรปลูกฝังให้ประชาชนทำดี ให้เกียรติ และเคารพนับถือซึ่งกันและกัน และตระหนักถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน รวมทั้งการอยู่ร่วมกันโดยสันติ และมีความสามัคคี ประองคองกันในฐานะภาค ทั้งไทยและลาว ควรเร่งพัฒนาความสัมพันธ์ให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนกันทุกด้าน เช่น สมาคมผู้หญิง สมาคมกีฬา สมาคมแลกเปลี่ยนทางการศึกษา หรือวัฒนธรรม เหล่านี้จะทำให้ความสัมพันธ์ดีขึ้น แน่นแฟ้น ซึ่งจะส่งผลให้คนลาวมองคนไทยในแง่ดีขึ้น มีความเข้าใจกันมากขึ้น

รัฐบาลของทั้งสองประเทศควรกระชับความสัมพันธ์ให้ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ควรให้เป็นความสัมพันธ์รอบด้าน คือ ควรให้ครอบคลุมไม่เฉพาะแต่ทางการเมืองและเศรษฐกิจเท่านั้น หากควรรวมถึงด้านสังคมและวัฒนธรรมและอื่น ๆ ด้วย เพราะลาวเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยเพียงประเทศเดียวที่ประชาชนของทั้งสองประเทศสามารถที่จะสื่อสารกันได้ด้วยภาษาประจำชาติของตนเองโดยไม่ต้องใช้คนกลาง หรือภาษากลาง เพราะความที่มีเชื้อสายเดียวกัน และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในด้านอื่น ๆ อีกหลายด้าน แต่ด้วยเหตุที่ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมของลาวยังด้อยกว่าไทยรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ของลาวอยู่มาก ดังนั้น จึงควรที่รัฐบาลไทยจะหันมาให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลลาวให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งก็จะช่วยให้คนลาวมองคนไทยในภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น ไม่มองในแง่ว่า คนไทยหรือประเทศไทยคอยมุ่งแต่จะเอารัดเอาเปรียบเขาในทางเศรษฐกิจแต่เพียงด้านเดียว นอกจากนั้นรัฐบาลไทยโดยเฉพาะผู้นำรัฐบาลควรที่จะให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างลาวให้มากขึ้น แทนที่จะหวังพึ่งแต่ประเทศมหาอำนาจที่อยู่ห่างไกลซึ่งจะไม่ให้ความสำคัญกับประเทศไทยเท่ากับพันธมิตรที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันกับเขา ดังนั้น การเยี่ยมเยียนระหว่างผู้นำในระดับรัฐบาลระหว่างไทยและลาวควรจะมีให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะเมื่อลาวได้เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนได้ 3 ปีมาแล้ว รัฐบาลไทยควรใช้ความได้เปรียบที่มีอยู่กับลาวเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ด้วยการหันมาเสริมสร้างความ

เป็นมิตรกับประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงนี้ให้มากที่สุดเพื่อรักษาความสัมพันธ์ให้ยั่งยืนไว้ ไม่ควรที่จะมุ่งเน้นแต่เฉพาะในด้านการค้าและการลงทุนเพียงด้านเดียว

5.2 สรุปความสัมพันธ์ของเรื่องที่ศึกษากับแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องภาพลักษณ์ของประเทศไทยในทัศนะของคนลาวนี้ สามารถสรุปได้ว่า แนวการศึกษาทางจิตวิทยาระหว่างประเทศ (Psychological Approach) เรื่องระบบความเชื่อ (Belief System) การรับรู้ (Perception) และภาพลักษณ์ (Image) มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และสามารถนำมาใช้อธิบายผลการศึกษาในเรื่องนี้ได้ กล่าวคือ การที่คนลาวและคนไทยยังคงมีระบบความเชื่อ (Belief System) ตลอดจนการรับรู้ (Perception) ที่ว่าทั้งสองชนชาติมีความผูกพัน และใกล้ชิดกันทั้งทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมมาตั้งแต่ในอดีตนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมให้เกิดทัศนคติที่ดีระหว่างคนทั้งสองประเทศ ยกตัวอย่างเช่น จากผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ของไทย-ลาวในภาพรวมทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมนั้น คนลาวส่วนใหญ่จะมีมุมมองที่ดีต่อประเทศไทยและคนไทย และยังมีความเห็นว่า ความสัมพันธ์ในด้านนี้ดำเนินไปในทิศทางที่ดีและราบรื่น ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า คนไทยและคนลาวมีระบบความเชื่อ (Belief System) เดียวกันว่า ต่างฝ่ายต่างมีพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใกล้เคียงกัน ก่อให้เกิดการมีประเพณี วัฒนธรรม การนับถือศาสนา หรือแม้กระทั่งภาษาพูดที่สามารถเข้าใจกันได้โดยง่าย และการที่คนทั้งสองประเทศมีระบบความเชื่อเดียวกันเช่นนี้ ก่อให้เกิดการรับรู้ (Perception) ระหว่างคนไทยและคนลาว ซึ่งก็เป็นไปในทิศทางที่ดี คนลาวส่วนใหญ่จะเข้าใจเหตุการณ์ข้อขัดแย้งระหว่างไทยลาว เช่น ในกรณีสามหมูบ้านจังหวดอุดรดิตถ์ และกรณีบ้านร่มเกล้าที่จังหวัดพิษณุโลกว่าเป็นเรื่องที่เขาใจผิด และเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการเมือง และก็ได้สร้างความคับแค้นใจให้แก่คนลาวแต่อย่างใด การรับรู้เช่นเดียวกันนี้เองที่ทำให้เป็นพื้นฐานต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศทั้งสอง การที่คนทั้งสองชนชาติมีระบบความเชื่อและการรับรู้ที่ดีต่อกันแล้ว ย่อมก่อให้เกิดภาพลักษณ์ (Image) ที่ดี เป็นภาพลักษณ์ในเชิงบวกต่อคนไทย คนลาวเปิดกว้างด้านแนวความคิดในเรื่องต่าง ๆ ต่อคนไทย มีการพิจารณาเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลและยังยอมรับ การปรับตัวให้เข้ากับข้อมูลข่าวสารและสภาวะแวดล้อมใหม่ ๆ มีมุมมองที่เปิดกว้าง เช่น กรณีที่หญิงลาวถูกล่อลวงไปในทางที่ไม่ดี หรือถูกคนไทยข่มขืนนั้น คนลาวส่วนใหญ่จะมองว่าเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่เป็นคนไม่ดีเท่านั้น มิได้หมายความว่าคนไทยทั้งประเทศ หรือแม้กระทั่งคำหยอกล้อของตลกไทย นักร้องไทย หรือผู้สื่อข่าวไทยนั้น ก็มีได้ ทำให้คนลาวมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนไทย ประเทศไทยและคนไทยในสายตาของคนลาวนั้นยังคงเป็นประเทศบ้านพี่เมืองน้อง และเป็นพี่น้องกันอยู่เสมอมา นอกจากนี้คนลาวยังเล็งเห็นถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และการสร้างความสัมพันธ์อย่างยั่งยืนกับประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ไม่เฉพาะกับประเทศไทยอีกด้วย